

ÇAD GÖLÜ HAVZASI'NDA RADİKALLEŞME VE ISWAP'A KATILIM DİNAMİKLERİ*

RADICALIZATION IN THE LAKE CHAD BASIN AND THE DYNAMICS OF PARTICIPATION IN ISWAP

*Osman TÜRK***

Öz: Bu çalışma Afrika-Çad Gölü Havzasında, radikal bir örgüt olan ISWAP'a katılımın temel dinamiklerini eleştirel bir yaklaşım ile ele almayı hedeflemiştir. Bu katılım süreci Randy Borum'un dört aşamalı radikalleşme modeli üzerinden analiz edilmiştir. Afrika Çad Gölü Havzası başta sömürgecilik olmak üzere iklimin de negatif çarpan etkisi ile kronik savunmasızlığa açık hale gelmiştir. Bölgenin kırılgan ve gözenekli yapısı; yoksulluk, genç nüfus arasında yükselen işsizlik, kabileler arası mücadele, merkezi otorite tarafından dışlanmışlık, askeri müdahaleler gibi içsel, sömürgecilik gibi dışsal gerekçelerle terör örgütlerinin odağı haline dönüşmüştür. Bu kırılganlık bölgedeki gözenekli yapıyı belirginleştirmiş, ISWAP gibi radikal örgütlere, bölge içi derinleşme ve genişleme fırsatı sunmuştur. DEAŞ'ın Batı Afrika temsilcisi olarak varlığını ilan eden ISWAP bu gerçekçe ile DEAŞ'ın küresel bağlantı ağını ve popüleritesini kullanma hakkını elde etmiş ve örgüte Batı Afrika eyaletlerine yayılma olanağı sunmuştur. Sonuç olarak ISWAP bölgede etkinliğini derinleştirmek ve örgüte katılımı arttırmak için bölgenin mücadele ettiği problemleri birer taraftar toplama stratejisine dönüştürmüş ve bu süreçte dini argümanları hem motivasyon hem de meşrulaştırma dayanağı olarak kullanmıştır. Fakat örgüte katılımın temel dayanağını dini gerekçelerden ziyade iktisadi, siyasi ve toplumsal temeller oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çad Gölü Havzası, Eleştirel Teori, ISWAP, Radikalleşme, Sahel Bölgesi

Abstract: This study aims to critically examine the basic dynamics of joining ISWAP, a radical organization in the Africa-Chad Lake Basin. This recruitment process is analyzed through Randy Borum's four-stage radicalization model. The African Chad -Lake region has become vulnerable to chronic vulnerability due to colonialism and the negative multiplier effect of climate. The fragile and porous structure of the region has become the focus of terrorist organizations due to internal reasons such as poverty, rising unemployment among the young population, inter-tribal struggle, exclusion by the central authority, military interventions and external reasons such as colonialism. This fragility has accentuated the porous structure of the region and provided a window of opportunity for radical organizations such as ISWAP to deepen and expand within the region. By declaring its existence as the West African representative of DAESH, ISWAP gained the right to exploit DAESH's global network of connections and popularity, allowing the organization to expand into West African states. In conclusion, in order to deepen its influence in the region and increase recruitment, ISWAP has turned the region's problems into a recruitment strategy and used religious arguments as both motivation and legitimization in this process. However, the main basis for joining the organization is based on economic, political and social grounds rather than religious reasons.

Keywords: ISWAP, Sahel Region, Radicalization, Lake Chad Basin, Critical Theory

* Geliş Tarihi: 17.11.2023, Kabul Tarihi: 25.11.2023. DOI: 10.54132/akaf.1392216

** Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, e-mail: osmanturk.25@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6233-8870

Araştırmanın Metodolojisi

Bu araştırma, eleştirel bir metodolojik perspektif benimseyerek Çad Gölü Havzası (ÇGH) bölgesinde İslam Devleti Batı Afrika Vilayeti (ISWAP) 'a katılımın nedenlerini açığa çıkarmayı hedeflemiştir. Eleştirel yaklaşım, radikalleşme, aşırılık ve terör çalışmaları gibi bölgesel ve küresel düzeyde etkili olan unsurları analiz etmek için tercih edilen bir yöntemdir. Metodolojinin en temel özelliği mevcut literatürün temel söylem ve iddialarını eleştirerek analize başlamasıdır. Aşırılık, radikalleşme ve terör çalışmalarına yönelik eleştirel yaklaşımlar yeni değildir. Jeffrey Sluka'nın (2008) da belirttiği gibi, antropologlar uzun süredir aşırılık ve terörizm ile ilgili hâkim söylem ve çalışma yöntemlerine şüpheci bir bakış açısıyla yaklaşmıştır (Sluka, 2008). Bunun sonucunda literatürün büyük bir kısmı terörizmin doğası ve nedenleri hakkında yaygın olarak kabul edilen iddialara karşı çıkararak şekillendirilmiştir. Ancak, bu gibi eleştirel yaklaşımlar büyük ölçüde Ortodoks Terörizm Çalışmaları alanı olarak tanımlanabilecek ana akademik faaliyetlerin dışında yer almıştır.

Eleştirel yaklaşımın birlikte Randy Borum'un dört aşamalı radikalleşme modeli bu çalışmaya uyarlanmış ve örgüte katılım dinamikleri bu modele göre kategorize edilmiştir. Model radikalleşme sürecini; sosyal ve ekonomik yoksunluk, eşitsizlik ve küskünlük, suçlama ve atfetme belli bir kalıba sokma ve düşmanın şeytanlaştırılması gruplaması ile açıklamaktadır.

Giriş

Soğuk Savaş dönemi uluslararası güvenlik çalışmaları, anarşik bir uluslararası sistemde hayatta kalmak için güç elde etme ihtiyacına dayanan geleneksel paradigmalara şahit olmuştur. McSweeney, güvenlik çalışmalarında "Grand Theory" olarak bilinen geleneksel bu güvenlik yaklaşımların genellikle askeri perspektif ile uluslararası sisteme odaklandıklarını ileri sürmüştür (McSweeney, 1999: 35). Geleneksel güvenlik anlayışını savunanlar yüksek politika kapsamına aldığı askeri konular dışında kalan toplumsal, çevresel ya da iktisadi konuların özünde mutlak güvenlik sorunu olmadığını iddia etmişlerdir. Bu gerekçe ile yüksek politika ve düşük politika ayrımına giderek askeri sorunların dışında kalan faktörleri düşük politika kapsamında incelemişlerdir.

Fakat Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Soğuk Savaş'ın sona ermesi ile birlikte uluslararası sistemde devlet merkezli hâkim paradigma sorgulanmaya başlanmış, terörizm, aşırılık ve radikalleşme gibi geleneksel olmayan güvenlik konuları uluslararası güvenlik çalışmaları içerisinde görünür olmaya başlamıştır. Bu çerçevede güvenliğin referans nesnesi genişlemiş ve derinleşmiştir. Bu bağlamda Soğuk Savaşın sona ermesi ile birlikte asker odaklı ve devlet merkezli güvenlik anlayışı yerini devlet dışı aktörlerin rolünü de vurgulayan yeni bir güvenlik anlayışına bırakmıştır (Buzan - Hansen, 2009: 12-13). Bu yeni güvenlik anlayışı Eleştirel Yaklaşımın birer alt kırılımı olarak tezahür etmiştir.

Özellikle El-Kaide tarafından gerçekleştirilen 11 Eylül saldırısı sonrası, güvenlik çalışmaları literatüründe radikalleşmenin yükselen bir trend olması, Devlet Dışı Silahlı Aktörlerin (DDSA) uluslararası güvenlik çalışmalarındaki önemini arttırmıştır. Güvenliğin derinleşmesi ve genişlemesi ile birlikte, Barry Buzan'ın ifadesi ile çevresel, ekonomi, siyasi, askeri ve toplumsal konuların güvenlik nesnesi haline dönüşmesi bu örgütlerin faaliyet alanını genişletmiştir. Bu genişleme sürecinde El-Kaidenin temsil ettiği radikal akım bölgesel ve küresel etki bağlamında diğer faktörlere nazaran bir adım öne çıkmıştır.

Radikalleşme kavramı etrafından yapılan araştırmalarının çoğu önemli terör saldırılarına müteakiben dönemin siyasi aktörleri tarafından yürütülmüştür. El-Kaide tarafından Dünya Ticaret Merkezine bir saldırı gerçekleşmesi sonrası radikalizm, dini aşırılık ve “selefilik” üzerine araştırmalar gündem olmuş ve literatür söz konusu bu kavramlar etrafında şekillenmeye başlamıştır. Literatürde radikalleşme üzerine çalışmalar belirgin hale gelirken literatürün kimin tarafından oluşturulduğu ve şekillendirildiğine binaen radikalizmin toplum nezdinde uyandırdığı anlam da şekillenmiştir. Bu örgütler yapılanma ve örgütlenme sürecinde bölgesel farklılıkları ve dinamikleri bünyelerinde barındırsalar da İslam dini şemsiyesi altında dini motivasyonlu bir söylem ile ortaya çıkmışlardır.

Bu bağlamda ISWAP, ÇGH'da yaptığı eylemler neticesinde Olivier Roy'un iddia ettiği “radikalleşmenin İslamlaşması” söylemine zemin hazırlamışlardır. Başta Ortadoğu ve Afganistan coğrafyasında yaşanan siyasi, toplumsal, iktisadi vb. krizler neticesinde kendisine hakimiyet alanı bulan bu örgütler Sahel bölgesinde ise özellikle sömürgeciliğin neden olduğu kronik savunmasızlığından faydalanarak bölgeye kristalize olmuştur. 1960'lı yıllar sonrası domino etkisi ile bağımsızlıklarını ilan eden bölge ülkelerinin, devlet olma salahiyetini tam olarak kazandıkları konusu hali hazırda tartışılmaktadır. Zira Weberyen bir nazariyet ile devlet olmanın temel prensiplerinden biri olan meşru şiddet tekeli şartı son dönemlerde sekteye uğramıştır.

Bu çalışmada ise radikalleşme olgusunun ISWAP üzerinden bölgeye kanalize olma süreci analiz edilmiştir. Bu süreç analiz edilirken öncelikle radikalleşmeye neden olan dinamikler ve radikalleşme süreçlerini açıklayan modeller kullanılarak belirlenmiştir. Örnek vaka olarak belirlenen ISWAP'a katılım dinamikleri ise bu modeller arasında seçilen Randy Borum'un dört aşamalı radikalleşme modeline uyarlanarak analiz edilmiştir. Bu model radikalleşmeyi bireyin ya da toplumun içinde bulunmuş olduğu sosyal ve iktisadi durumun doğru ve adil olmadığına benimsemesine ve sonraki aşamada suçlama ve ötekileştirmesine bağlamaktadır.

Radikalleşme

Radikalleşme kavramı XVII. yüzyıl Fransız devrimine zemin hazırlayan aydınlanma süreci ve XVIII. yüzyıl ABD devrimi ile ilişkilendirilmiş olmakla

birlikte kavram asıl olarak XX yüzyıl başlarındaki “liberal”, “ruhbanlık karşıtı”, “demokrasi yanlısı” ve “ilerici tutumları ile şiddet eylemlerinden uzak duran aktivistler” bağlamında kullanıldığı ifade edilmiştir (Schmid, 2013: 7). Süreç içerisinde anlam kaymasına uğrayarak dramatik bir değişikliğe giden kavram, ilk kullanıldığı dönemin aksine “anti-demokratik”, “anti-liberal”, “köktenci” ve “gerici” anlamlarıyla özdeşleştirilmektedir (Schmid, 2013: 7-8). Avrupa siyasi tarihindeki birçok oluşum olumsuz anlamda radikal devrimci olarak değil, yenilikçi ve reformist olarak anılmıştır. Dahası, bugünkü çağrışımın aksine, radikalizm XIX. yüzyılın sonlarında ve XX. yüzyılın başlarında kendi başına şiddete yol açmayan haklı talepleri doğrultusunda bir ideolojiyi temsil etmiştir (Williams, 1983: 251).

Daniela PISOIU (2012), literatürdeki radikalizm üzerine yapılan çalışmaların genellikle kavramın değişim/reform ve köküne inme gibi iki temel tarihsel özelliği çevresinde şekillendiğini ileri sürmektedir: Her iki özellik dikkate alındığında ise kendi içinde zıtlıkları barındırdığı anlaşılmaktadır (Timur, 2018: 7). Nihayetinde Sedgwick: “*en iyi araştırmacılar için çözüm, muhtemelen radikalleşmenin mutlak bir kavram olduğu fikrinden vazgeçmeleri gerektiğini*” ileri sürmüştür (Sedgwick, 2010: 491).

Radikalleşme kavramı ile ilgili benzer şeyleri ifade eden çok sayıda tanım yapılabilmektedir. Fakat radikalleşmenin standart tanımı üzerinde hala bir fikir birliği bulunmamaktadır. Bu kapsamda söz konusu benzer ya da farklı tanımlamaları farklı kaynaklara atıf yaparak, peşi sıra sıralamanın okuyucuya yeni bir şey kazandırmayacağı kanaatindeyiz. Moskalkenko & McCauley ve Sedgwick’in radikalleşme kavramı ile ilgili kapsamlı ifadesi çalışmanın maksadı için yeterli olacaktır. Konuyu analitik bir yaklaşımla ele alan Moskalkenko ve McCauley, radikalizmi “yasa dışı ve şiddet içeren politik eylemlere katılmaya hazır olma” şeklinde tanımlamıştır. Sedgwick’e göre ise radikalleşme; “*bir kişinin belirli bir siyasi/ideolojik hedefe ulaşmak için terörizm dahil olmak üzere demokratik olmayan veya şiddet içeren yöntemleri giderek daha fazla kabul ettiği bir süreç*” olarak tanımlanmaktadır. Sedgwick, radikalleşme kavramını ele alırken iki ana temanın bulunduğu, bu temalardan ilkinin radikalleşmeyi ‘bir ruh hali’ olarak değerlendirdikleri, diğerlerinin ise ‘davranış’ olarak görüldüğünü öne sürmektedir (Sedgwick, 2010: 479). Bu nedenle her iki ana temanın literatüre yansımaları; bir tarafın radikalleşmeyi şiddet içermeyen ve radikal düşüncüyü benimsemeye zihniyet değiştirme süreci olarak görmesi, diğerlerinin ise radikalleşmeyi şiddet içeren ve radikal davranışlarda bulunarak eylemleri değiştirme süreci olarak görmesi anlamında iki farklı yaklaşım şeklinde tezahür etmiştir. Bir başka ifade ile terörist eylemlere aktif bir katılım göstermeden radikal düşünceleri benimseme sürecini ifade eden “şiddet içermeyen radikalleşme” ile terör faaliyetlerine doğrudan katılım gösterme sürecini ifade eden “şiddet içeren radikalleşme” olarak ayrılmıştır (Bartlett - Miller, 2012: 2).

Radikalleşmenin ne olduğuna yönelik sistematik bir kategorizasyon yapan Asta Maskaliunaite'nin çalışması kavramın kapsamını ve ne ifade ettiğini anlamlandırmak bağlamında faydalı olacaktır. Maskaliunaite radikalleşmenin aşağıdaki özelliklerine dikkat çekilmektedir (Maskaliunaite, 2015:24):

- Radikalleşme aşamalı bir süreci temsil etmektedir.
- Sürecin herhangi bir seviyesinde birey durabilir ya da geri dönebilir.
- Köktenci bir inancı benimseyen bir bireyin bu inançlar doğrultusunda hareket etmesi ve yasal bir siyasi eylemden yasadışı bir eyleme geçmesini gerektirmez.

Farklı süreçleri bünyesinde barındıran izafi bir kavramdır. Bireylerin radikal bir eylemlerine katılmama motivasyonları birbirinden farklı olabilir.

- Bireylerin radikal bir örgütüne bağlılığını etkileyebilecek çok çeşitli faktörler vardır. Fakat ancak radikalleşmenin çoğu zaman sosyal ağlar tarafından sağlanmaktadır.
- Radikalleşmenin bir sonucu olarak terörist faaliyetlere katılımın, bireyin kontrolü dışındaki süreçlerin bir sonucu olmaktan ziyade rasyonel seçime dayalı bir süreçtir.
- Şiddet eylemlerine katılmaya «karar verirken» sosyal ağlar büyük önem taşımaktadır.

Radikalleşme Sürecini Açıklayan Modeller

Radikalleşme süreci genellikle dışlama kültürünün bir tezahürü olan öteki olgusu üzerinden bir başkasını “düşman” olarak tanımlamayı ön görür. Böylelikle öteki olarak kabul ettiği birey ya da gruba karşı şiddete başvurmayı haklı gösteren radikal bir inanç sistemini veya anlatıyı benimsemenin önü açılır. Bireyler aynı zamanda kendisini bir özgürlük savaşçısı olarak tanımlamaya ve bağlı olduğu grubun inanç ve kimlik değerlerine bağlılıklarını vurgulayan faaliyetlerde bulunmaya başlar. National Institute of Justice (NIJ) tarafından desteklenen araştırma, bireyin radikalleşme sürecinin benimsediği ideoloji, radikalleşme sürecine girdiği zaman dilimi ve katıldıkları grup ya da hareketlere göre değişebileceğine dair ampirik kanıtlar sunmaktadır. (Smith, 2018: i-ii). Bu noktada, şiddet içeren aşırıcılığa ve terörizme giden radikalleşme sürecinin nasıl gerçekleştiğinin ve şiddetin nasıl araçsallaştırıldığına ortaya konulması gerekmektedir.

Bu araçsallaştırma bağlamında McCauley ve Moskalenko (2017) tarafından geliştirilen fikirde radikalleşme ve eylemde radikalleşme piramit modeli radikalleşme süreci hakkında bir tipoloji sunmakta ve örgütlerin eleman devşirme süreçlerine açıklık getirmektedir. İki sosyal psikolog McCauley ve Moskalenko 'ya göre; bir kişinin bir fikri benimsemesi ile bu fikir uğruna öldürmeye başlaması nedensel mekanizmaların neler olduğuna bağlıdır. Fikir piramidin tabanında tarafsızlar olarak isimlendirilen ve siyasi bir davayı umursamayan bireyler yer almaktadır. Piramidin bir diğer aşamasında ise sempatanlar olarak bilinen ve örgütün ideolojisini benimseyen ancak şiddeti haklı görmeyenler yer almaktadır. Bir sonraki aşamada ise benimsemiş olduğu ideolojiyi savunmak için şiddeti haklı görenler ve piramidin tepesinde ise davayı savunmak için

şiddet kullanımını içselleştirmiş bireyler yer almaktadır. Araştırmacıların önerdiği bu aşamalar Moghadam'ın çalışması gibi merdiven modelini temsil etmemektedir. Zira bireyler bu model içerisinde yukarı ve aşağı doğru bir hareketlilik içinde bulunabilirler. Eylem piramidi ise tabanında eylemsizler; piramidin üst kısımlarında amaç için yasal siyasi eylemlerde bulunanlar (aktivistler); daha üst kısımlarda amaç için yasadışı eylemlerde bulunanlar (radikaller) ve piramidin tepe noktasında ise sivilleri hedef alan yasadışı eylemlerde bulunanlar (teröristler) yer almaktadır (McCauley - Moskalenko, 2017: 211-212).

McCauley ve Moskalenko'nun önerdiği “fikirde radikalleşme” piramidi ile “eylemde radikalleşme” piramidini ters çevirip fikirde radikalleşme piramidini eylemde radikalleşme piramidinin üzerine koyduğunuzda radikalleşme piramidinin tabanına giren bir kişi en aşağıda eylemde radikalleşme piramidinin zirvesinden bir “ölüm makinası” olarak ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak McCauley ve Moskalenko kitle düzeyindeki mekanizmaların bireyleri ve grupları etkileyebildiğini, bireysel düzeydeki mekanizmaların da grupların ve kitlelerin görüşlerini etkileyebilecek şekilde iç içe geçmiş bir sarmal olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca “yalnız kurt “ eylemlerinde olduğu gibi bireysel düzeydeki radikalleşmelerin de terörizm eylemleri ile sonuçlandığını vurgulamışlardır (McCauley - Moskalenko, 2017: 212-213).

Radikalleşme sürecini açıklayan bir diğer model ise Sageman'ın dört aşamalı modelidir. Bu modele göre Batı ülkelerindeki Müslümanları şiddete iten dört farklı dinamik bulunmaktadır. Bunlar; İslam'a karşı bir savaş yürütüldüğü inancı, Müslüman toplumlara yönelik dışlanmışlık duygusunun bireysel deneyimleri; anlatılar, yüz yüze veya internet bağlantıları üzerinden sosyal ağın oluşturulması. Sageman bu faktörleri tartışırken radikalleşmenin duygusal yönlerini vurgulamıştır

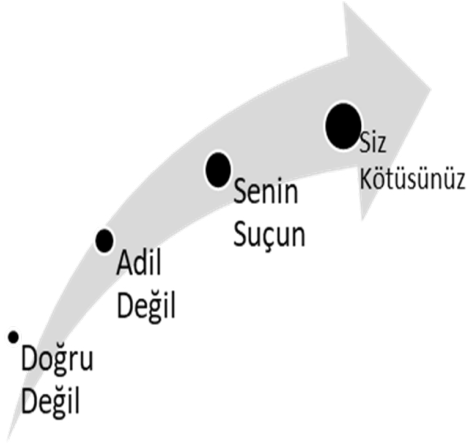
3N modelinde ise şiddete doğru radikalleşmenin üretilmesinde yer alan üç faktör kategori edilmiştir. Bunlar: önemsenme ihtiyacı (Need), anlatı (Narrative) ve ağ (Network). Shmotkin ve Litwin (2009) tarafından yapılan araştırma, sosyal yabancılaşmanın, kişisel değer ve amaç kaybıyla güçlü bir şekilde ilişkili olan yıkıcı bir duygu olduğunu öne sürmektedir. Bu modelde, birey toplumsal ortamda önem kavramını kaybettiğinde bunu tekrar kazanmak için bir mücadeleye girer. Bir başka ifade ile, önemi geri kazanma motivasyonu olarak, tehdidin kaynağına karşı misilleme yapabilir veya bulunduğu çevreyi terk ederek amacına uygun hareket edeceği yeni sosyal ağlar keşfedebilir. Bu motivasyona uygun olarak Wiktorowicz toplumsal yabancılaşma gibi olumsuz kişisel olayların “bilişsel bir açılma” dolayısı ile potansiyel olarak şiddet içeren ideolojilere karşı bir sempati duymaya ve yaklaşmaya yol açtığını ileri sürmüştür. Önem arayışı genellikle insanların kişisel başarısızlık, reddedilme ve aşağılanma deneyimlemeleri gibi önem kayb olduğunda önemli bir hedef haline gelir. İdeolojik anlatılar ise, kişinin (etnik, dini veya sosyal) grubunun algılanan düşmanlarına karşı tipik olarak aşırı şiddeti içeren, önem kazanmak için

gereken eylemleri tanımlayan ve paylaşılan inanç sisteminin kuruluşu için gerekli motivasyonu sağlar. Öte yandan, ideolojik anlatı, dış grup üyelerine karşı şiddeti kabul edilebilir ve hatta arzu edilir kılan ahlaki gerekçeler sağlar. Son olarak birey, önemi geri kazanmak için şiddet kullanımını ahlaki olarak haklı çıkaran ideolojik anlatıya bağlı kalırken benzer grupların varlığı ile motive olurlar. Karşılıklı anlayışa ve paylaşılan bir gerçeklik duygusuna ulaşmaya yönelik evrensel motivasyon nedeniyle, insanların inançlarının katıldıkları grup türünü etkilemesi muhtemeldir. Bu epistemik ve ilişkisel güdüler, benzer düşünen bireylerden oluşan bir grupta öngörülebilir ve kontrol edilebilir bir ortam elde edilerek tatmin edilir. Bu nedenle, şiddeti destekleyenlerin benzer ideolojik inançları paylaşan kişilerle arkadaşlık kurması muhtemeldir (Belanger vd., 2019: 2-3).

Son olarak Fathali Moghaddam, interdisipliner bir çalışma ile, şiddet içeren radikalleşme süreci için bir metafor olarak “Terörizme Giden Merdiven” modelini geliştirmiştir. Bu modele göre “merdiven”, zemin kattan yükseldikçe ve birbirini izleyen beş seviyeden geçtikçe daralmaktadır. Moghaddam, bireyin içinde bulunmuş olduğu hoşnutsuzluk duygularının terörizme giden yolda ilk adımı atmak için temel oluşturduğunu savunmaktadır. Modelin her basamağı bir önceki basamağa göre daha az kitleyi kapsamaktadır. Bir bakıma model ters huni şeklini almaktadır (Moghaddam, 2005).

Randy Borum’un Dört Aşamalı Radikalleşme Modeli

Randy Borum tarafından önerilen model dört aşamadan oluşmaktadır. Model sivil ve eylemsiz konumda olan bireyin zaman içerisinde aktif şiddet eylemine katılım sürecini aşamalı olarak analiz etmektedir. Borum bu modelde, bireyin içinde bulunmuş olduğu kırılma noktaları ve şikayetlerin şiddete dönüşüm aşamalarını açıklamaktadır. Farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse, model, iddia edilen bir adaletsizliğin sorumluluğunu dağıtmak ve terör eylemini haklı çıkarmak için görece mağduriyetin ve ahlaki öfkenin nasıl birleştirildiğini açıklamaktadır (Borum, 2011: 38).

Kaynak: (Borum , 2011: 39)

Şekil-1’de gösterilen modelde birinci basamak hedef bireyin bir olay, koşul veya şikâyet karşısında “Doğru değil” tanımlanması yapması ile başlamaktadır. Bu aşama özellikle yoksunluğun izafiyeti, etnisitenin dışlanmışlığı ve sahip olunan inanç değerinin ötekileştirilmesi üzerinden negatif ayrımcılığın yol açtığı durum veya şikâyete yönelik bir farkındalık ve başkaldırı aşamasıdır. OECD tanımına göre göreceli yoksulluk, kabul edilebilir asgari yaşam kalitesine ulaşmayı mümkün kılacak geliri elde edemeyen birey ve topluları tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Mutlak yoksulluk ile karıştırılmamalıdır. Zira mutlak yoksulluk bireyin hayatını idame ettirebilmesine için gerekli temel ihtiyaçların karşılanamaması olarak ifade edilmektedir (OECD, 2005).

Gerek mutlak yoksulluk gerek ise göreceli yoksulluk olsun bireyi radikalleşmenin ilk basamağına sürükleyen gerekçe bu iki olgunun birey tarafından nasıl algılandığıdır. Borum bu modelde, bireyin haksızlığa uğradığı inancıyla ortaya çıkan mağduriyetinin ve bu mağduriyetten oluşan kin ve öfkenin adaletsizlik algısı ile terörist eylemlerin meşrulaştırıldığı ortaya koymuştur.

Modelin ikinci aşaması ise birey içinde bulunmuş olduğu bu durumu “bu adil değil” diyerek eleştirmeye ve karşılaştırma yapmaya başlamasıdır. Bu aşama aslında bireyin içinde bulunduğu durumu toplumun diğer fertleri ile kıyas yapması sonucunda kabullenmemeye ve sorgulamaya başladığı dönemdir. Adil olarak görmediği durum sadece mutlak ya da göreceli olarak yoksulluğun varlığı değil bu durumun bireyin içinde bulunduğu etnik ya da dini kimliğinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı ihtimalidir. Daha açık bir ifade ile bireyin mutlak yoksul olması değil içinde bulunduğu sosyal statü gereği yoksulluğun kendisine dayatıldığı hissiyatı bireyi

adalet arayışına sürüklemektedir. Bu noktada ise siyasi otoritenin bireyin içinde bulunmuş olduğu sosyal topluma yönelik politika tercihi ön plana çıkmaktadır. ÇGH bölgesi özelinde örneklendirecek olursak kabilelerin sahip oldukları etnik ve inanç farklılıkları merkezi otorite tarafından dışlanmanın gerekçesi olabilmektedir.

Modelin üçüncü aşaması ise birinci ve ikinci basamakta yaşanan problemler ve adaletsizliğin nedeni için bir suçlu arama girişimidir. Bu aşama adaletsizliği hedeflenen bir politikaya, kişiye veya ulusa “bu senin hatan” söylemi ile yüklenmeyi içermektedir. Ortada bir fail var ise bu failin bir faili var anlayışı üzerine genel olarak bu fail arayışı siyasi otorite içinde aranmaktadır.

Dördüncü ve son aşamada ise saldırganlığın gerekçesi veya itici gücü ile sorumlu tarafı “sen kötüsün” söylemi ile tanımlamayı, kötülemeyi ve hatta düşmanlaştırmayı içermektedir (Borum, 2011: 39). Bu aşama bir bakıma üçüncü aşamaya gelmiş bireye yönelik bir endokrinasyon sürecidir. Özetle Borum’un dört aşamalı modelinde şiddete varan düşünce yapısının başlangıç noktası, temelde haksızlıklar ve bu haksızlıkların yol açtığı bireysel ve toplumsal mağduriyetler olarak ele alınmıştır. Modelin önerdiği her aşama tamamlandıkça, bireyin içinde bulunmuş olduğu mağduriyetlere mevcut iktidarı ele geçirme, kendi ideolojisini yayma, ayrılıkçılık gibi idealize edilmiş hedeflerden oluşan farklı olgularda eklenmiştir.

Çad Gölü Havzası

Çad Gölü Havzası, Afrika Sahel Güvenlik Kompleksinin alt güvenlik bölgesidir. ÇGH, Nijerya, Kamerun, Çad ve Nijer Cumhuriyeti’ni Çad Gölü çevresinde bir araya getiren alanın genel adıdır. Bölge ilk olarak bölge ülkelerinin bağımsızlıklarını kazandıkları 60’lı yılların ortasında Çad Gölü kaynaklarına erişim ve kullanımı koordine etmek amacıyla isimlendirilmiştir. Daha sonra Boko Haram ile mücadele kapsamında siyasi, iktisadi ve askeri iş birliğine sahne olmuştur (Galeazzi vd., 2016).

ÇGH’sı Sahel bölgesinin geneline kıyasla düşük sosyo-ekonomik bir profil, yetersiz eğitim seviyeleri, mutlak ve göreceli yoksulluk seviyeleri ve ulusal entegrasyon sorunları ile uluslararası politikada gündeme gelmektedir. ÇGH oluşturan dört ülke Kamerun, Çad, Nijer ve Nijerya bir dizi ortak siyasi dinamik gözlemlenmektedir. Havzayı oluşturan ülkelerin en temel birleşeni Fransa ve İngiltere sömürgeciliğine maruz kalmaları ve bu sömürgeciliğin 1960 sonrası bağımsızlık hareketinden sonrada devam ediyor olmasıdır. Nijerya hariç diğer üç bölge Fransa sömürgesi altında kalmış ve literatürde ‘Frankofon’¹ olarak bilinen Fransız kültürü ve idari sistemini benimsemişlerdir. Bölge yukarıda verilen Sahel kuşağının kronik 1 Anglofon ve Frankofon grupları Afrika’nın İngiltere ve Fransa tarafından kolonizasyonu sırasında ortaya çıkmıştır. Bu iki grup, neredeyse tüm Afrika’yı işgal eden baskın aktörlerdir. Anglofonlar İngiliz kolonilerini, Frankofonlar ise Fransız kolonilerini temsil eder. Edinilen bölgelere yeni diller ve idari sistemler getirmek ve/veya empoze etmek olarak da tarif edilebilir. Fransız kolonilerinde Fransızca, İngiliz kolonilerinde İngilizce kullanılmaktadır (Ebong, 2022, s. 109)

savunmasızlığı ve ekonomik kırılganlığı bünyesinde barındırdığı bir alandır. Bu kronik sorunlarla birlikte ÇGH'sı, duruma göre askeri, isyancı, dini ya da başka bir aidiyete sahip olabilen silahlı grupların sınır ötesi dolaşımından muzdarip bir bölgedir. Dolayısı ile bölge, sorunları fiziksel sınırların dışına taşıyabilen, hacminden daha büyük tehdit kapasitesine sahip bir alanı kapsamaktadır. İşte bu bölgede Boko Haram, ISWAP ve DEAŞ ile bağlantılı diğer gruplar, bölge devletlerini rahatsız eden bir dizi ortak mağduriyetlerden faydalanarak bölgeye kristalize olmayı başarmıştır (Mahmood - Ani, 2018).

Resim 1:Çad Gölü Havzası

Kaynak: (www.voanews.com, 2023)

Çad Gölü Havzasında mevcut krizler ISWAP ve Boko Haram'ın radikal eylemleri ile bağlantılı şiddet olaylarıyla ateşlenmiş olsa da kökleri uzun süredir devam eden kalkınma sorunlarına dayanmaktadır. Bölgenin maruz kaldığı bu sorunlar bağımsızlık sonrası siyasi otoritenin yetersiz kalması, derin adaletsizlik duygusunun toplumsal tabanda yayılması, bölgedeki toplulukları marjinalleştirmesine ve ISWAP ve Boko Haram'ın yayılması için elverişli bir ortam yaratılmasına yol açmıştır. Boko Haram ve diğer militan grupların 13 yıldır devam eden isyanı Çad Gölü havzasını ve daha geniş anlamda Sahel bölgesini istikrarsızlaştırmıştır. Bu nedenle Mercy Corps mevcut krize, kendi kendini besleyen güvensizlik, şiddet ve yoksulluk döngüsünün bir çıktısı olarak yaklaşmaktadır (Corps, 2017: 8).

Uluslararası Kriz Grubu'nun raporuna göre, Boko Haram ve ISWAP saldırıları 2015'ten bu yana yüzlerce kişinin ölümüne ve 100.000'den fazla kişinin yerinden olmasına neden olmuştur. Boko Haram'ın Çad Gölü Havzası'ndaki yükselişi, Nisan 2012'de Benin, Kamerun, Çad, Nijer ve Nijerya'dan oluşan Çok Uluslu Ortak Görev Gücü'nün (MNJTF) kurulmasına neden olmuştur.

ISWAP

İslam Devleti Batı Afrika Vilayeti (ISWAP) resmi adı ile Wilāyat Garb Ifrīqīyā ((ايقييرفا) برغيف ةيمالسإلا ؤلودل)), Irak ve Şam İslam Devleti'nin (DEAŞ) Batı Afrika temsilcisi ve idari bir bölümüdür. ISWAP, resmi adı Jama'atu Ahlis Sunna Lidda'awati Wal-Jihad olan listelenmiş terör örgütü Boko Haram 'ın 2 bir fraksiyonu olarak ortaya çıkmış Selefi bir örgüttür.

Mart 2015'te Boko Haram lideri Abubakar Shekau'nun DEAŞ'a bağlılık yemini kabul edilmiş ve grup ISWAP adı altında faaliyet göstermeye başlamıştır. Shekau'nun bağlılığından bir yıl sonra DEAŞ, açıkça görülen iç memnuniyetsizliğin ardından lider kadrosunu Ebu Musab el-Barnavi ile değiştirmiştir. Shekau'nun bu karara itiraz etmesi ve el-Barnavi'yi yeni lider olarak reddetmesi, biri el-Barnavi 'ye diğeri Şhekau'ya bağlı iki grubun ortaya çıkması ve bölgede birbirlerine rakip olmasına neden olmuştur (Australian National Security, 2023). Boko Haram bu ayrışmalar neticesinde üç farklı fraksiyona ayrılmıştır (International Crisis Group, 2019). Bunlar:

Jama'atu Ahl Al-Sunna Lid Da'wati wa al-Jid (JAS)

Ansaru al-Musulmina fi Bilad al-Sudan (Ansaru)

Islamic State West-Africa Province (ISWAP)

Ebu Musab el-Barnavi 'ye sadık olan grup ISWAP adı altında faaliyet göstermeye devam etmekte ve DEAŞ'a yakın durmaktadır. Şhekau' ya bağlı grup ise JAS adı altında faaliyet göstermeye başlamıştır. Başlangıçta JAS'dan daha küçük olmasına rağmen, zaman içerisinde ISWAP Sahra altı Afrika'daki en güçlü silahlı gruplardan biri haline gelmiştir. Grubun hakimiyet kapasitesinin boyutu, 2018'den itibaren Nijerya'nın Borno Vilayetinin kuzeyinde, Çad Gölü yakınlarında Nijerya ordusuna karşı bir saldırı başlatmasıyla hissedilmeye başlanmıştır.

ÇGH bölgesinde Barnavi komutası altında saldırılar artarak devam etmiş Mart 2019'a gelindiğinde Ebu Musab el-Barnavi görevden alınmış ve Abdullah İbn Ömer el-Barnavi (diğer adıyla Ba İdrisa) liderliği üstlenmiştir. ISWAP içindeki iç anlaşmazlıkların ardından, Ba İdrisa'nın yerine 2021'in başlarına kadar Lawan

2 Boko Haram, Nijerya'nın kuzeydoğusunda bulunan Borno eyaleti başta olmak üzere ÇGH sınır ülkelerin birleştiği bölgede Muhammed Yusuf tarafından kurulmuştur. Bu bölge aynı zamanda Fulani, Hausa ve Kanuri lehçelerinin konuşulduğu ve Müslümanların çoğunlukta olduğu bir bölgedir. "Boko Haram" olarak bilinen terör örgütünün ismi esasen "Selefi Yöntemi Üzerine Ehl-i Sünnet Davet ve Cihat Cemaati'dir (Cemaatu Ehlü's-Sünne Li'd-Dava ve'l-Cihad ala-Menheci's-Selefi)" (Kekilli vd., 2017: 9)

Abubakar (diğer adıyla Ba Lawan) geçti ve sonraki süreçte Ebu Musab el-Barnavi yeniden ISWAP'ın lideri oldu. Ebu Musab el-Barnavi, İbrahim Bakura Doro yönetimindeki Boko Haram savaşçılarıyla girdiği bir çatışmanın ardından yaralandığı bildirilen Ağustos 2021'e kadar liderliği elinde tutmaya devam etmiştir (International Crisis Group, 2019).

Eylül 2021 itibarıyla DEAŞ, Libya (2014), Cezayir (2014), Sina (2014), Batı Afrika (2015), Somali (2018) ve Orta Afrika'da (2019) bulunan altı resmi Afrika vilayeti kurmuş ve Batı Afrika Vilayeti iki farklı kola ayrılmıştır: bir kol ÇGH faaliyetlerini yürüten ISWAP-Merkez Komutanlığı, bir diğeri ise daha çok kuzey bölgesinde etkili olan ISWAP Büyük Sahra'dır. Benzer şekilde, Orta Afrika Vilayetinde, biri Mozambik'te ve diğeri Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde (DKC) olmak üzere iki hakimiyet bölgesine sahiptir (Warner vd., 2020).

DEAŞ'ın özellikle Afrika Sahel bölgesinde hakimiyet kurma, bölgenin gözenekli yapısına kanalize olarak kristalleşme stratejisini yukarıda bahsedilen sekiz vilayet üzerinden kurgulamaktadır. Zira Boko Haram 'ın küresel hareketleri yerel dinamiklere kanalize ederek bölgede kazandığı potansiyel, 2015 sonrası isim değişikliği ile beraber ISWAP şemsiyesi altında sürdürülmüştür (Dabiq, 2015). Her ne kadar bu iki örgüt aynı ideolojik misyonun farklı kırılımlarında yer alsalar da Modus Operandi (hareket tarzı/yöntemi) açısından aralarında farklılıklar mevcuttur.

JAS ve ISWAP tarafından ÇGH bölgesinde operasyonel anlamda benimsenen yaklaşımlar arasında bu ayrım sivil, özellikle de Müslüman sivil, nasıl algıladıkları ve onlara nasıl davrandıkları ile ilgilidir. Bu durum aslında, bazı ISWAP üyelerinin Boko Haram'dan ayrılma motivasyon nedenlerini açıklamaktadır. Boko Haram eylemlerinde ve saldırılarını yaparken seçtikleri hedef kitleler arasında sivil ayrımı yapmazken, ISWAP bir örgüt stratejisi olarak özellikle Müslüman sivil hedef almaktan kaçınmıştır. Zira ISWAP'ın bölgede kurmak istediği Sahel Vilayeti için bölgedeki Müslüman kabilelerin desteğine ihtiyaç duymaktadır. ISWAP'ın sivil saldırıları sadece mevcut devlet otoritesine kendileri hakkında istihbarat sağlayan ve güvenlik güçleri ile iş birliği yapanlara karşı gerçekleşmiştir. Bu durum kısa vadede sivil kayıpların azalması bağlamında olumlu bir izlenim verse de ISWAP'ın "kalpler ve zihinler" yaklaşımını sürdürmeye devam ettiği için orta ve uzun vadede örgütün bölge halkı üzerindeki etkinliğini artırıcı nitelikler taşımaktadır. Zira bölgede yaşayan sivilin vergi ödemeleri ve kurallarına uymaları karşılığında JAS'ın yağmacı baskınlarından aktif olarak korumanın yanı sıra ISWAP aynı zamanda yardım kuruluşlarını tekeline alarak yiyecek, giyecek ve para dağıtımını yapmaktadır. Bununla birlikte ISWAP, özellikle genç bireylere yönelik iş ve refah bir yaşam vaatleriyle onları kendi bölgelerine göç etmeye teşvik etmektedir (Bukartı, 2022: 14-16). Bu strateji ile ISWAP sadece daha fazla savaşçı değil, aynı zamanda grubun finans ve tedarik yollarını ve istihbarat yeteneklerini güçlendirmesine yardımcı olacak sempatanlar ve muhbirler de kazanmaktadır.

Bununla birlikte ISWAP'ın güvenlik güçlerini, devlet memurlarını, gayrimüslim ve farklı devlet misyonlarını hedef alma konusundaki duruşu Boko Haram ile örtüşmektedir. Özellikle silahlı operasyonlar noktasında ise her iki grubun eylem stratejileri benzerlik göstermektedir. Genel olarak güvenlik güçlerinin bulunduğu yerlere yönelik koordineli saldırılar tercih edilmektedir. Ani baskınlar, yağma, soygun ve yolcu kaçırmaya amacıyla kontrol noktalarının kurulması bu saldırıların birer örneklerini teşkil etmektedir. Bununla birlikte, her iki grubun da diğerine kayıp verdimeye çalıştığı ölümcül çatışmalar da dahil olmak üzere gruplar arası ve grup içi dinamikler vardır (UNDP, 2022: 11-12). JAS, 2021 ortasına kadar gerçekleştirdiği saldırıların yüzde 22,9'unda askeri ve polis hedeflerine saldırırken, yüzde 50,2'sinde sivil vatandaşları ve mülklerini hedef almıştır. Buna karşılık, 2021 ortasına kadar ISWAP, saldırılarının yüzde 61,4'ünde askeri ve polis hedeflerine saldırırken, özel vatandaşları ve mülklerini hedef alan saldırıların oranı yüzde 27,4'tür. Fakat Boko Haram ile arasındaki orantısızlık bu ayırım ISWAP'ı daha mahsum kılmamaktadır. Zira 18 Ocak 2022'de DEaş tarafından 27 dakikalık bir video yayınlanmış ve bu videoda grubun çocuklara yönelik günlük dini telkin rutini ve askeri eğitimler paylaşılmıştır. Yayınlanan videonun son bölümünde ise ISWAP'ın çocuk üyelerinin üç esir askeri ayrı ayrı infaz edişini gösterilmiştir. Çocuklar tüfeğini önünde diz çökmüş Nijerya ordusu üniforması giymiş bir adamın başına dayamış ve tetiği çekmiştir. Bu video ile ISWAP "kuşaklar arası endoktrinasyon programına" bir pencere açmıştır (Bukartı, 2022: 3).

İdeolojik endoktrinasyon eğitimi ile birlikte ISWAP operasyonel anlamda eğitim sürecini DEaş'ın aktif yardımı ile tamamlamıştır. DEaş, ISWAP'ın taktiksel ve operasyonel kapasitesini geliştirmek için Çad Gölü bölgesine Libya'dan eğitimler göndermiştir. DEaş aynı zamanda fiziksel ve dini eğitimin yanında ISWAP'a savaş taktiklerinde değişiklikler yapması ve espionaj faaliyetlerini engellemesi için bir askeri tugay kurulmasını tavsiye etmiştir. Bununla birlikte yüzlerce ISWAP savaşçısı eğitim için Libya'ya konuşlandırılmış, 2021 yılında, Libya'da aylarca eğitim gören ISWAP savaşçıları ÇGH geri dönerek bu bölgede faaliyetlerine devam etmişlerdir. Aynı zamanda DEaş, ISWAP'ın bölgedeki etkinliğini arttırmak için düzenli olarak 10.000 ila 100.000 ABD Doları arasında değişen miktarlarda para aktararak önemli ölçüde mali destek sağlamıştır (Bukartı, 2022: 13)

Randy Borumun Radikalleşme Modelinin ISWAP'a Katılım Dinamiklerine Uyarlanması

Birinci ve ikinci Aşama: Bu doğru değil/ Bu adil değil

Randy Borum'un radikalleşme sürecini açıkladığı modelin ilk basamağının "ekonomik ve sosyal şartların mağduriyet yorumu" şeklinde ortaya çıktığı yukarıda ifade edilmişti. Bu süreç "bu doğru değil" söylemi ile kristalize olmuştur. Bu durum göreceli yoksulluk yaşayan ya da sahip olduğu kimlikten (din, dil, mezhep vb.) dolayı dışlanma ve ötekileştirme davranışları ile yüzleşen bireyin ilk basamağa adım

atmasını tetiklemektedir.

ISWAP'ın faaliyet yürüttüğü bölge özelinde Borum'un radikalleşme üzerine önerdiği modelin ilk basamağı değerlendirilecek olursak Nijerya hariç diğer üç bölge mutlak ve göreceli yoksulluk sıralamasında Çad (12) Nijer (8) Kamerun (36) sırayı paylaşmaktadır (World Bank, 2023). Her ne kadar göreceli fakirlik ile radikalleşme süreci arasında mutlak korelasyon kurulmasında bir konsensüs sağlanmış olmasa da Sahel kuşağında göreceli yoksulluğun bu süreçte çarpan etkisi yaptığı söylenebilir. Zira ISWAP'a katılım sağlayan bölgeler ÇGH etrafında yoğunlaşmıştır. Bu bölgelerin ise ortak özelliği kendi bulunmuş oldukları ülkenin merkezi otoritesinden uzak, iklimin negatif etkisine maruz kalmış, yer altı zenginliği olan ve bundan dolayı tarım arazilerini sömürge devletlere kaptırmış olmalarıdır (Lyammouri - Skah, 2017). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından 2018 yılında yayınlanan rapora göre, Çad Gölü Havzası Krizlerinin nedenleri arasında yüksek eşitsizlik, sosyal adaletsizlik, sosyal hizmetlerin sağlanamaması, tarihi marjinalleşme, yetersiz ekonomik fırsatlar, yüksek yoksulluk seviyesi, hızlı büyüme ve iklim değişikliği ile arazi bozulmasının etkisi yer almaktadır. Bu kısıtların yetersizliği, nüfusun ve siyasi, sosyal ve ekonomik sistemlerin çatışma kaynaklı kesintilerle başa çıkma kabiliyetini azaltmıştır (Bitrus - Isah, 2021, s. 19). Çevreye yönelik zorluklar, çatışma ve güvensizlikteki artıştan ve büyük ölçüde ISWAP'ın bitmek bilmeyen isyanından sorumlu faktörlerden biri olarak gösterilmektedir.

Onyia (2015) tarafından ÇGH bölgesine yönelik interdisipliner bir çalışma neticesinde özellikle bölgenin içinde bulunduğu coğrafyanın getirmiş olduğu olumsuzlukların da etkisi ile, bölgenin ilerlemesini ve kalkınmasını daha da engellediğini, kuraklığa, işsizliğe ve yoksulluğa yol açtığını gözlemlemiştir. Bu durum karşısında merkezi otoritelerin ağır davranması bölge halkı nazarında dışlanmışlık ve terk edilmişlik duygusunu arttırmıştır. Bununla birlikte ÇGH'da artan genç nüfus için istihdam fırsatlarının artık mevcut olmaması, bu bölgelerdeki güvensizlik ve çatışma koşullarını daha da artırmıştır. Bu durumun ise bölgede faaliyet gösteren terör örgütlerinin taraftar toplama stratejisini olumlu yönde desteklediği ileri sürülmüştür. Zira bu gruplar, yüksek yoksulluk oranı nedeniyle savunmasız olan toplum üyelerini bünyelerine katmak için çevreye yönelik bu olumsuz değişiklikleri istismar etmektedir (Kangdim vd., 2022: 166)

Homer Dixon'ın araştırması bu sürecin radikalleşme üzerinde etkisini doğrular niteliktedir. Dixon' a göre tarımsal arazilerin kırsal nüfusun elinden alınması, gruplar arası şiddet içeren çatışmalara yönelik negatif çarpan faktörü olarak ele alınmaktadır. Bir diğer çalışma ise Joshua Busby, tarımsal araziler ve doğal kaynakların kaybı ve çatışma arasındaki kesişme üzerine yaptığı bir literatür taramasıdır. Busby, "bu kayıpların iktisadi etkileri, örgütlü şiddetin önemli katalizörleri olarak görmekte ve değişikliğinden silahlı çatışmaya giden yolların bir sentezini sunmaktadır (Busby, 2019).

Kadınlar tarafından bakıldığında ise, ÇGH dört ülkede de tüm sosyal kalkınma göstergelerinde erkeklere kıyasla tarihsel olarak dezavantajlı durumdadır. Bölge ülkeleri içerisinde kadınların maruz oldukları ayrımcılık, bireysel ve toplumsal sorunlar erkeklere oranla daha ileri seviyededir. Örneğin Nijerya'nın kuzey bölgelerinde orta yaş üzerindeki kadınların yüzde 70'i Kuzeydoğu 'da okuma yazma bilmezken bu oran sahil bölgelerine yaklaştıkça yüzde 34'tür. Aslında bir bakıma görece eğitim ya da eğitimsizlik mevcuttur. Bu durum ise kadınlar arasında radikalleşmenin bir dinamiğini oluşturmaktadır. Kadınlar ve kız çocukları da erkeklere ve erkek çocuklarına kıyasla önemli ölçüde daha az karar alma gücüne sahiptir ve şiddet bu dezavantajı daha da pekiştirmektedir. Gençler, ÇGH kriz bölgesi genelinde ekonomik, sosyal ve siyasi beklentilerinin sınırlı olduğunu düşünmektedir. Bu durum ISWAP'ın bölgede yükselişini sağlayan faktörlerden biridir (Bitrus - Isah, 2021: 20).

Sürecin ikinci basamağı ise yaşanan ekonomik ve toplumsal sorunun birey tarafından adil olarak görülmediği aşamadır. Aslında bu aşama modelin ilk basamağında yer alan göreceli yoksulluk ile kanalize olmuştur. Zira göreceli yoksulluk kavramında birey kendi yaşam standardının düşük kalmasını bir başka bireyin ya da grubun pozitif ayrımcılığa uğramasına bağlamaktadır (Borum , 2011: 38-39). Bu aşamada buna ek olarak birey içinde bulunduğu toplumsal statü, etnik köken ya da dini inanış tercihinden dolayı bu haksızlığa uğradığını düşünmektedir.

Nijerya ve Kamerun'un kuzey bölgeleri ülkenin diğer bölgelerine kıyasla sosyal, eğitim ve iktisadi kalkınmadan daha az faydalanmaktadır. Söz konusu ülkelerin bu bölgeleri ÇGH'nın çevresini oluşturmaktadır. Bu eşitsizlik, bölgenin coğrafi konumunun getirmiş olduğu negatif çarpan etkisi ile açıklanmakla birlikte, merkezi otoritenin politik tercihi, bölgenin yer altı zenginliğine sahip olmasını getirdiği sömürge girişimi asıl nedeni teşkil etmektedir. Nijerya'da ÇGH'na denk gelen kuzey bölgelerinde nüfusun yüzde 50'si yoksulluk sınırının altında yaşarken, ulusal ortalama yüzde 33'tür. Bu durum ülke içi bölgeler arası gelir dağılımdaki adaletsizliği de ortaya koymaktadır. Kamerun'da ise bu fark daha da büyüktür; nüfusun yüzde 74,3'ü Uzak Kuzey Bölgesi'nde yoksulluk sınırının altında yaşarken bu oran ülke genelinde yüzde 37,5'tir. (Okpara, Stringer - Dougill, 2015). Bölgeler ayrıca, temel sosyal hizmetlerin sınırlı bir şekilde sağlanması nedeniyle, okula devam konusunda önemli cinsiyet farklılıkları (hepsi ulusal ortalamaların altında) ile düşük beşerî sermaye gelişimine tanık olmuştur. Kamerun'un Uzak Kuzey Bölgesi'nde net akademik kayıt oranı yüzde 23,5 iken ulusal ortalama yüzde 44,5'tir (Okpara vd., 2015). Nüfus içindeki bu sosyal ve ekonomik eşitsizlikler, marjinalleşme ve dışlanma algılarını derinleştirmiştir. Çad ve Nijer'de Çad Gölü'ne kıyısı olan bölgeler, Kamerun ve Nijerya'daki eşdeğer bölgelere kıyasla daha az marjinalleştirilmiş ve kalkınma planlamasından daha az dışlanmış olsa da kalkınma göstergeleri ulusal ortalamalardan daha kötü olmaya devam etmektedir ve buralarda temel hizmetlere erişim sınırlıdır veya hiç yoktur. Çad Cumhuriyetinde açlık sınırının altında yaşamalarını idame etmek zorunda kalan bireylerin sayısı 2011 ile 2021 arasında 4,7'den 6,3 milyona çıkmıştır. Çad'ın mevcut

nüfusu göz önüne alındığında bu rakam yüzde 30'ları aşmaktadır. Yoksulluk ve bununla birlikte ortaya çıkan mutlak açlık, özellikle Çad Gölü bölgesinde ağırlıklı olarak kırsal alanlarda yoğunlaş ve genç nüfus arasında gerilime neden olmaktadır. UNDP'nin raporuna göre 25 yaşın altındaki genç nüfus arasında işsizlik oranının yüzde 22 ve eksik istihdam oranının yüzde 35 olduğu tahmin edilmektedir (UNDP, 2022).

Nijer'de ise yoksulluk ve buna bağlı olarak ortaya çıkan açlık vakası 2011'de yüzde 48,2 olarak tahmin edilmektedir. Nijer'in yoksulluk oranını düşürmek için son yıllarda kaydettiği büyük ilerlemeye rağmen, aşırı yoksulluk seviyesi 2022'da yüzde 41,4 yükselmiştir. Bu durum Nijer özelinde 9,5 milyondan fazla insanı ve özellikle de gençlere etkilemektedir. Bu endişe verici yoksulluk faktörü, binlerce aylak gencin ailelerini terk edip terörist grubun saflarına ISWAP'ın nüfuzunun genişlemesinde etkili olmuştur (UNDP, 2022). ÇGH bölgesinde "bu doğru değil" söylemi ile basamağın tırmanılmasına zemin hazırlayan bir diğer durum ise bölge siyasi ve iktisadi yaşamda fay hatlarının kırılmasına neden olan kabile yapısıdır.

ISWAP'ın bu kırılan fay hatları üzerinden sızma girişimi Moghadam'ın radikalleşme modeli ile de doğrulanmaktadır. Moghadam'a göre birey izafiyet algısı içerisinde yoksun hissettiği durum neticesinde şiddete uzanan merdiven basamağına adım atmaktadır. Bir başka ifade ile birey kendi sosyo-ekonomik ve kültürel durumlarının yanı sıra ait oldukları grup ile diğer grupların durumlarını karşılaştırarak sahip olmadıklarını adaletsizlik olarak düşünüp görece yoksunluk duygusu yaşamaktadırlar (King - Taylor, 2011). Tam bu noktada Vinci, terör örgütlerinin ekonomik teşviklerini mağduriyet kapsamında olduğu düşünülen bireylere motivasyon sağladığını belirtmektedir. Bu durum özellikle içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durumu yetersiz olarak algılayan bireylerin, radikal örgütler tarafından vaat edilen maddi ödüller vasıtasıyla daha kolay motive oldukları ve bu sayede çatışma bölgesine gitmeye daha kolay karar vermelerine yardımcı olduğu ileri sürülmüştür.

Üçüncü Aşama ve Dördüncü Aşama: Bu sizin suçunuz/ Siz kötüsünüz

Modelin üçüncü aşaması ise birinci ve ikinci basamakta yaşanan problemler ve adaletsizliğin nedeni için bir suçlu arama girişimidir. Bu aşama adaletsizliği hedeflenen bir politikaya, kişiye veya ulusa "bu senin hatan!" söylemi ile yüklenmeyi içermektedir. Özellikle ÇGH bölgesinde yer alan ülkelerin güvenlik, yönetim ve hatta ekonomik kalkınma alanlarının doldurulması, devletler tarafından bırakılan bir boşluk olduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum ise aslında modelin üçüncü aşamalarına zemin hazırlayan duyguların temel basamaklarını oluşturmaktadır.

Modelin dördüncü aşaması ise saldırganlığın gerekçesi veya itici gücü ile sorumlu tarafı "sen kötüsün!" söylemi ile tanımlamayı, kötümeyi ve hatta düşmanlaştırmayı içermektedir (Borum , 2011: 38-39). Modelin son iki aşaması, ilk

iki aşamasında radikalleşme sürecine girmiş bireylerin ISWAP tarafından potansiyel örgüt elemanı olarak devşirme sürecidir. Bu süreç aynı zamanda öğretün potansiyel bireye örgüt ideolojini aşıladığı, biz ve öteki kavramını benimsettiği, ötekinin şeytanlaştırılarak şiddetin meşrulaştırıldığı dönemdir. Bu noktada ise örgüt Selefi ideolojiyi kurtarıcı bir güç olarak bireye sunulmaktadır. ISWAP'ın benimsemiş olduğu Selefi yaklaşım bireyin ya da toplumun memnuniyetsizliğine sebep olan siyasi idarenin "şeytanlaştırılması" ve devamında şiddetin meşrulaştırılması için ihtiyaç duyulan dini referansı sağlamaktadır. Bir başka ifade ile bu süreç ideolojik endokrinasyon sürecidir.

Kepell' e göre Selefilik, ana akım modern toplumların değerlerini, kültür yasalarını ve davranış kurallarını reddeden uzlaşmaz, köktenci normlar üzerine kurulmuş bir karşı kültür olarak sınıflandırılabilir (Kepell, 2006). Selefi yaklaşım, İslam hukukuna ait temel metinlerin literal bir okumasına dayanmaktadır. Selefi gruplar kendilerini doğru ve saf dini normun koruyucuları olarak ifade etmektedir. Benzer şekilde, Selefi bakış açısını benimseyen radikal gruplar, inanç-eser birliğini savunarak, kendilerini hakikat üzerinde sıkı bir tekel olarak görmelerine yol açmıştır.

Kısacası Selefi gruplar gerek bireysel gerekse toplumsal hayatın tüm siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarında eser ve inanç arasında tam bir birlik arayışında olmuşlar ve bu birlik bulunamayınca tekfir silahını muhalif ve düşmanlarına karşı kullanmışlardır. Selefilik aynı zamanda diğer ideolojilerle, yani taraftarları için yeni bir kimlik yaratma çabasıyla da paralellik göstermektedir. Selefilik, modernite ile yönünü kaybetmiş olanlara, uluslarüstü bir varlığa üyelik şeklinde yeni bir kendini tanımlama ve aidiyet duygusu sağlamaktadır. Selefiler, Müslümanlara gerçekten önemli olan tek kimliğin, ezilen Müslümanlara rahatlık, saygınlık, güvenlik ve onur sağlayan küresel İslami topluluk olan ümmete üyelik olduğu fikrini yerleştirmeye çalışmaktadır (Moghadam, 2008).

Bu bağlamda Selefilik'in ISWAP için sunmuş olduğu şiddetin ve ötekileştirmenin dini meşrulaştırma dayanağı, bireyin modelin son aşamasına çıkartmaktadır. İçinde bulunmuş olduğu mağduriyetin müsebbibi suçlanırken tekfir silahı kullanılmaktadır. Bu kullanım Selefi gruplarda oldukça yaygındır. Tekfir, dışlayıcı kültürün bir tezahürü olup Müslüman bir bireyin dinden çıkma ile itham etme girişimidir (Badar – Nagata: 2017: 1). Söz konusu kavram her ne kadar da teolojiye ait bir kavram olsa da sonuçları itibari ile sosyal, hukuksal hatta iktisadi sonuçlar doğurmaktadır. Siyasi ve ideolojik nedenlerin teolojik okuması sonucunda İslam düşünce tarihinde yer bulan tekfir doktrini, ISWAP gibi radikal örgütler arasında ötekileştirdiği gruplara yönelik şiddeti meşrulaştırma aracı olarak kullanımı yaygınlaşmıştır. İslam Hukukunda Zarurat-i Hamse (Korunması gereken 5 şey) olarak kavramsallaştırılan can, akıl, din, servet ve neslin korunması (Esen, 2011) tekfir kılıcı aracılığı ile kolaylıkla ihlal edilebilmektedir. Bir kimseyi kafir ilan etmek İslam hukukunda hem suçlayan hem de suçlanan için dini, siyasi ve sosyal hayat açısından yaptırıma dayalı sonuçlar

doğurmaktadır (Naimi, 2019). Bu çerçevede tekfir kavramı, teolojik alanın ötesine geçerek muhalefeti ortadan kaldırmak için siyasal bir araç olarak kullanılması yaygınlaşmıştır. Bireyin bu aşamadan şiddeti bir çözüm olarak görmesi ve bunu din ya da ideoloji ile meşrulaştırması Borum'un önerdiği modelin aslında son aşamasıdır.

Sonuç

Bu çalışmada Çad Gölü Havzası bölgesinde radikalleşmenin temel dinamikleri ISWAP örneği üzerinden analiz edilmiştir. Bu analiz yapılırken Randy Borum'un dört aşamalı radikalleşme modeli kullanılmış ve ISWAP'a katılımı tetikleyen faktörler bu modele uyarlanarak belirlenmiştir. Model dört aşamadan oluşmaktadır. Modelin ilk aşaması bireyin ya da grubun içinde bulunmuş olduğu mağduriyet durumuna itirazı oluşturmaktadır. Bu aşama bireyin radikalleşmeden uzak insan olmanın verdiği doğal bir reaksiyon olarak kabul edilmektedir. ÇGH bölgede yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bölgeyi kronik kırılganlığa sürükleyen işsizlik, kaynakların dağılımındaki adaletsizlik bireyleri basamağa bir adım atmaya zorlamıştır.

Modelin ikinci aşaması ise bu mağduriyetin adil olmadığı söylemi ile devam etmektedir. Bu süreç ilk basamakla birbirini tamamlamakta ve birey bu mağduriyetin sebebini sorgulamaktadır. Bu aşama bireyi radikalleşmeye bir basamak yakınlaştırmaktadır. ÇGH bölgesinde bu iki aşama bölgenin içinde bulunmuş olduğu yoksulluk/ yoksunluk durumunu merkezi otoriteden uzak ve farklı kabile üyesi olmanın negatif avantajına bağlayarak tamamlanmıştır.

Modelin üçüncü ve dördüncü aşamasında ise ISWAP'ın mağduriyet yaşayan bireyin bu kırılganlığını fırsata dönüştürmesini içermektedir. Bu aşamada öncelikle suçlu tespit edilmekte ve Selefi doktrin kullanılarak bu suçlu şeytanlaştırılmaktadır. Bu bölgede ise suçlu genel olarak siyasi otoriteyi elinde tutan yönetimdir. Genel olarak ISWAP'ın hakimiyet kurduğu bölgelerde hükümet ve hükümete ait kurumlar batı işbirlikçisi birer tağut olarak kabul edilmektedir. Bu noktada ise radikalleşme literatürüne kristalize olan Selefilik ortaya çıkmaktadır. Selefilik ISWAP'ın terör eylemlerini meşrulaştırmak ve yeni taraftar kazanmak için bir başkaldır ideolojisi olarak ifade edilmektedir. Fakat ÇGH bölgesinde bölge halkının inanç yapısı ile ISWAP'ın benimsemiş olduğu Selefilik arasında bir paradoks oluşmaktadır. Çalışmanın bu kısmı eksik bırakılmış ve sonraki çalışmalar için önemli bir araştırma sorusunu ortaya çıkarmıştır.

Son olarak bölgenin içinde bulunmuş olduğu kronik savunmasızlık radikalleşme için bir zemin hazırlamaktadır. Boko Haram'dan ayrılarak merkezi DEAŞ idaresine bağlılık gösteren ISWAP, Afrika-Sahel bölgesinde giderek etkinliğini arttırmaktadır. Son dönemlerde meydana gelen askeri darbeler ve uluslararası sistem içerisinde meydana gelen gıda ve iklim krizleri ISWAP'ın bölgedeki hakimiyetini genişletmektedir. Suriye ve Irak coğrafyasından sonra Afrika ülkelerine ilgisini

arttıran DEAŞ, kendisine biat etmiş yerel örgütler aracılığı ile bölgeye angaje olmaya devam etmektedir. ISWAP ise bu girişimin fiziksel tezahürü olarak ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- Australian National Security (03.07.2023), Islamic State West Africa Province. [www.nationalsecurity.gov.au: https://www.nationalsecurity.gov.au/what-australia-is-doing/terrorist-organisations/listed-terrorist-organisations/islamic-state-west-africa-province](https://www.nationalsecurity.gov.au/what-australia-is-doing/terrorist-organisations/listed-terrorist-organisations/islamic-state-west-africa-province) (Erişim tarihi: 13.11.2023)
- Bartlett, Jamie, & Miller, Carl (2012), The edge of violence: Towards telling the difference between violent and non-violent radicalization. *Terrorism and Political Violence*, 24(1), 1-21.
- BELANGER, Jocelyn, MOYANO, Manuel, MUHAMMAD, Hayat, & RICHARDSON, Lindsay (2019), Radicalization Leading to Violence: A Test of the 3N Model. *Front. Psychiatry*, 10-42.
- BITRUS, Solomon, & ISAH, Benjamin (2021), Economic Development And Security Challenges In The Lake Chad Basin. *Journal of Global Research in Education and Social Science*, 16-23.
- BONNECASE, Vincent, & BRACHET, Julien (2013), “Le «crises sahéliennes» entre perceptions locales et gestions internationales. *Politique Africaine*, 130(2), 5-22.
- BORUM, Randy (2011), Radicalization into Violent Extremism II: A Review of Conceptual Models and Empirical Research. *Journal of Strategic Security*, 37-62
- BUKARTI, Bulama (2022), *It's A Bit Tricky: Exploring ISIS's Ties With Boko Haram*. Washington: The George Town University.
- BUSBY, Joshua (2019), The Field of Climate and Security: A Scan of the Literature. The Social Science Research Council (SSRC).
- BUZAN, Barry & HANSEN, Lene (2009), *The evolution of international security studies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- COLLINS, Alan (2010), *Contemporary Security Studies*. Oxford: Oxford University Press.
- EBONG, Erete (2022), Overcoming the Francophone and Anglophone Dichotomy in the 21st Century to Promote African Unity. *Pinisi Journal of Art, Humanity and Social Studies*, 2(2), 107-114.
- ESEN, Muammer (2011), Tekfir Söyleminin Dinî ve İdeolojik Boyutları. *Ankara Üniversitesi İlahîyat Fakültesi Dergisi*, 97-110.
- FEPS, (2019), Governance and Security in the Sahe Tackling Mobility, Demography and Climate Change. Brussels: Foundation for European Progressive Studies and IAI.

- GALEAZZI, Greta, MEDINILLA, Alfonso, & EBIEDE, Tarilla (2016), Understanding the Lake Chad Basin Commission (LCBC): Water and security at inter-regional crossroads. European Centre for Development policy management.
- HAAN, Cees, DUBERN, Etienne, & GARANCHER, Bernard (2014), Pastoralism Development in the Sahel: A Road to Stability? Global Center on Conflict, Security and Development World Bank.
- HANIF, Mohammad A. (2020), On Feet, Necks and the “Greatest Saint”: Debating Sufism in Nineteenth and Twentieth Century Africa. *Journal of Mesned Divinity Researches*, 11(2), 528-543.
- International Crisis Group. (2019), Facing the Challenge of the Islamic State in West Africa Province. Brussels: International Crisis Group.
- KANGDIM, Dinji, YORGANCIOĞLU, Cemal, BULUS, Kwopnan, MUAZU, Adamu, & DANLADI, Semshak (2022), The Impact of the Boko Haram Insurgency in Nigeria: A MultiSectoral Analysis. *Journal of Political Sciences*, 157-172.
- KEPELL, Gilles (2006), *Jihad: The Trail of Political Islam*. London: I.B. Tauris.
- KING, Michael, & TAYLOR, Donald (2011), The Radicalization of Homegrown Jihadists: A review of Theoretical Models and Social Psychological Evidence. *Terrorism and Political Violence*, 602–622.
- LYAMMOURI, Rida, & SKAH, Maya (2017), The Climate Change-Security Nexus: Case study of the Lake Chad Basin. Rabat: Policy Center for the New South.
- MASKALIUNAITE, Asta (2015), Exploring the Theories of Radicalization. *International Studies Interdisciplinary Political And Cultural Journal*, 17(1), 9-26.
- MERCY CORPS (2017), Lake Chad Basin. *Mercy Corps Position Paper*.
- MCCAULEY, Clark, & MOSKALENKO, Sophia (2017), Understanding political radicalization: The two-pyramids model. *American Psychologist*, 72(3), 205-2016.
- MCSWEENEY, Bill (1999), *Security, Identity and Interests*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MOGHADDAM, Fathali M. (2005), The Staircase to Terrorism: A psychological exploration,. *American Psychologist*, 161-169.
- NAİMİ, Muhammed (2019), *Din ve Terör*. Ankara: Karakum Yayıncılık.
- OECD (2005), *Equity Indicators*”, in *Society at a Glance*. Paris: OECD Publishing.
- OKPARA, Uche, STRINGER, Lindsay, & DOUGILL, Andrew (2015), Conflicts about water in Lake Chad: Are environmental, vulnerability and security issues linked? *Progress in Development Studies*, 308-325.
- RASO, F. (2014), Violence Radicalisation: Memory and prevention of terrorism. Fundacion Victimas Del Terrorismo.
- SCHMID, Alex P. (2013), Radicalisation, de-radicalisation, counter-radicalisation: A conceptual discussion and literature review . The Hague: The International Centre for Counter-Terrorism (ICCT).
- SCHMITT, Josephine B., & RIEGER, Diana (2018), Counter-messages as Prevention or Promotion of Extremism?! The Potential Role Of Youtube. *Journal of Communication*, 1-29.
- SEBİLÜRREŞAD, A. (1950), Ticani Tarikatının Esasları. *Sebilürreşad*, 4(89).
- SEDGWICK, Mark (2010), The Concept of Radicalization as a Source of Confusion. *Terrorism and Political Violence*, 22(4), 479-494.
- SLUKA, Jeffrey (2008). Terrorism and taboo: an anthropological perspective on political violence against civilians. *Critical Studies on Terrorism*, 167-183.
- SMITH, Allison (2018), How Radicalization to Terrorism Occurs in the United States: What Research Sponsored by the National Institute of Justice Tells Us. *National Institute of Justice*, 1-23.

- STODDARD, Edward (2023), Competitive Control? 'Hearts and Minds' and the Population Control Strategy of the Islamic State West Africa Province. *African Security*, 32-60.
- TİMUR, M. A. (2018, 9), An analysis of their radicalisation process Why do young British Muslims join ISIS? MA in International Politics Department of International Politics.
- TRNOVEC, Silvester (2020), The Challenges of Colonial Rule in West African. *Asian and African Studies*, 29(2), 282-314.
- UNDP (2022), Conflict Analysis in The Lake Chad Basin. New York. UNDP West and Central Regional Stabilisation.
- UNEP (2011), Livelihood Security: Climate Change, Migration and Conflict in the Sahel. United Nations Environment Programme.
- USAID (2017), *Climate Change Risk Profile West Africa Sahel* (Regional fact sheet). Washington: Atlas.
- WARNER, Jason, O'FARRELL, Ryan, NSAIBIA, Heni, & CUMMINGS, Ryan (2020), Outlasting the Caliphate: The Evolution of the Islamic State Threat in Africa. *CTC Sentinel*, 13(11), 18-30.
- WILLIAMS, Raymond (1983), *Keywords: a vocabulary of culture and society*. New York: Oxford University Press.

EXTENDED ABSTRACT

The new understanding of security that emerged in the post-Cold War era aims to broaden the field to include new actors, relationships and units of analysis that emerged after the collapse of the USSR. Within this new approach, new threats and dangers in Africa are articulated in relation to environmental risk, terrorism, fundamentalist movements, structural violence, neo-colonialism, migration and refugees, economic famine, ethnic and racial conflict, domestic abuse/violence against women, political and human rights.

The rising trend of radicalization in the security studies literature, especially after the 9/11 attacks perpetrated by al-Qaeda, has increased the importance of non-state armed actors (NSAAs) in international security studies. With the deepening and widening of security, the transformation of environmental, economic, political, military and social issues into security objects, as Barry Buzan puts it, has expanded the field of activity of these organizations.

Much of the research around the concept of radicalization has been conducted by political actors following major terrorist attacks. After the attack on the World Trade Center by Al-Qaeda, research on radicalism, religious extremism and "salafism" became a hot topic and the literature began to take shape around these concepts. While studies on radicalization have become prominent in the literature, the meaning of radicalism in the eyes of the society has also been shaped depending on who created and shaped the literature. Although these organizations incorporate regional differences and dynamics in the process of structuring and organizing, they have emerged with a religiously motivated discourse under the umbrella of Islam..

In this context, ISWAP, as a result of its actions in the Lake Chad Basin (LCB)

region, paved the way for the “Islamization of radicalization” discourse claimed by Olivier Roy. These radical formations, of which al-Qaeda laid the foundations and DAESH increased its popularity after the Arab Spring, have spread to the LCB region through local elements and representatives. These organizations, which found an area of dominance as a result of political, social, economic, etc. crises in the Middle East and Afghanistan, crystallized in the Sahel region by taking advantage of the chronic vulnerability caused by colonialism. The countries in the region, which declared their independence with the domino effect after the 1960s, are still debating whether they have fully gained the capacity to become a state. This is because one of the basic principles of statehood in Weberian terms, the requirement of holding the monopoly of legitimate violence, has been disrupted in recent times.

In this study, the process of channeling the radicalization phenomenon to the region through ISWAP is analyzed. While analyzing this process, first of all, the dynamics that cause radicalization were determined by using models that explain radicalization processes. The dynamics of participation in ISWAP, which was determined as a case study, was analyzed by adapting Randy Borum’s four-stage radicalization model, which was selected among these models. This model attributes radicalization to the individual’s or community’s recognition that the social and economic situation in which they find themselves is not right and fair, followed by blame and marginalization.